

AKATALPA

Haziran 2019 - Sayı 234

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

Zehra BETÜL

Mehmet Mümtaz TUZCU

'BÜYÜK DEFTER'

küçük melek bana tepeden bakmakta
ona gerek yoktu, şeytanları taşlamasına
o, sonradan hafıza;
koruyan ve kollayan olarak
tozlanmış büyük defterde nikâh kıyılıp
annesinin yerine babasının yatağına girecek

görüyor her şeyi, üflüyor olanca gücüyle
uzaklaşmıyor cinler
nasıl dönüşüyorsa bir hürmet şehvete
bu dudaklar küfreden
bunlar öper, öpmemesi gereken...
nefesi közü harlıyor ancak
Arş'ın diğer küçük melekleri onun yerine
yok, öyle bir şey olmadı. galiba...
uyku örtmüştü üstünü.
Mâlik dışardan bakıyor kayıtsızca olanlara,
şimdi herkes böyle yapıyor

acılar ve ağrılar tozlanmış tarih raflarından
pazar tezgâhlarına
bu haram dokunuş da, dokunulan ve bozulan
ve uyarılan, kanatılan oncası, satılacak orada

kadınlar varmış her evde olan, bazen gören
bazen görüp susan, onlar yazmasa da
küçük ve buruşuk hesap defterlerine
kirâmen kâtibî yazıyor her şeyi büyük deftere

meleğin kalbi hızlı hızlı atıyor,
-daha da hızlı atsın-
birazdan fırlatılan çatal kadının sırtına saplanacak
dualardan, pencerelerden sarkmış zaman
kadınların sıvılaşmış bedenlerine
bütün sabrını bağlayacak

metalin hafızasında öfkeli bir el kalıyor
tahrik edilen hep, direnemeyen erkeğe dair
bu çatal bıçaklar oradan uçup arka çekmeceye
bardaklar raflara, içkiler şişelere, erimiş saatler
duvardaki tabloya yeniden, zaman tuhaf
bir bulamaç, olan şeyler hiç olmamış gibi oluyor

hafıza yarılıyor ikiye
küçük koruyucu melek
büyük cezalandırıcıya dönüyor
geçmiş durmadan şimdiye taşıyor bellek

YEMekten Önce SOHBET

Cigolomla butikte 9 gece hal halvet
Doymadık çadır kurduk. Balayı, tapusuz mehtap
Netterinden bulduyduk kampinglerin yerini
Ayarını kaçırırsan ne yar ne yaren dediler
Sevdiğim kimin sulbünden: bildiğin TIR şoförü
Tatlıkekre ev hanımı annecik
Amcası, amcaoğlu süngütak'ın neferi
Arkamızda ince kum, ufkumuz deniz feneri
Bence aile düzgün, Alper'im uzun boylu
Ama anam vermiyor

Nevnihal domuzunun kim çeker suratını
Enginarı bu kadar güzel doldurmasa
Makine enginarı oğlu Amerika'da
Torun torba ucundan da tutuveriyor azıcık
Matbaacı Cemşid af diliyor qayfonda
Müfo, sen vefalısın, hayatın sonu cacık

Duvak söktü habire, 24 yıl, 5 kancık
Nerde o tatlıkekre ev hanımı annecik
Kesin yeter diyecek başlasam anlatmaya
Ofisleri sattım ilk, öyle girdim batmaya
Dacik mi yok yatmaya, şu çaydanlık kaynasın
Sen çeyrek kaynanasın dedim geçen anama
Nevnihali tek celse şutlar atarım ama
Karayağlı ciğerle vazgeçmem enginardan

Figen Abacı, Hüseyin Alemdar, Suat Kemal Angı, Gökhan Arslan, Zehra Betül, Özgür Boz, Alper Can, Halim Çiftçi, Ramis Dara, Nevzat Konşer, Ahmet Şerif Doğan, Oresay Özgür Doğan, Hasan Efe, Orhan Emre, Barış Erdoğan, Osman Serhat Erkekli, Nihan Işiker, Erkan Kara, Selim Savaş Karakaş, Serdar Koçak, Nevzat Konşer, Fahrettin Koyuncu, Yahya Oğuz, Ozan Öztepe, Hüseyin Peker, Muharrem Sönmez, Mehmet Mümtaz Tuzcu, Yeprem Türk, Hakan Yirik, Reha Yünlüel.

41 BURUK/LUK

Hüseyin ALEMDAR

1.

Tesadüfen de olsa aşk bir, insan iki kez ölür. İnsan kan ve ân'lar toplamı, k'ân yani. Aşk ki tanrı tuzağı, gözlerin lütfü bedene, tıknafes tendeki haz; harflerden yapılma tanrı, kalbin büyüklüğü. Elbet ölümlüdür insan, ne kadar kanat taksa da aşka rağmen ölür. Aşk ölümsüzdür oysa! Sahi, *Aşk'a uçmazsak* kanat neye yarar?! Keşke, aşka uçmanın kanatlarını yeniden takınsam köze ve küle rağmen--

2.

Kalbim bazen, saatim ise günde iki kez haklıdır: Adımın kısaltması gibi *hüzün* ve aldanış beni hep haklı çıkarır; akrep ve yelkovan da ne ki! Saat ve kalp tamircisi bir dükkânım olsaydı keşke!--

3.

Ah! Kadranım benim, kan defterim. Lâl hecem, lâl dilim, lâl sevgilim, lâl-ü ebkem yaşamım benim. Damatlığı yas yeşili, papyonu eylül yarası Hüseyinim. Dirim de ölüm de iki numara büyük ömrüme. Keşke, ah yalan dünyaya ehli Müslüman olsam, Müslüm Gürses gibi ağrısız, acısız ölse!--

4.

Gençliğime ve ömrüme küfredecek yaşa geldim. Yas ile yâd aynı şey mi kalbî yanım, şiir kaptanım!? Suçsuzken de caniyken de yalnız ve yanlıştır ya insan! Elimin ovasından, ayaklarımın parmak uçlarına her yerim zonkluyor, bir bilerseniz! Nicedir sıkı şiirler ve afili sözler dahil hiçbir şey ömrüme fayda etmiyor. Oysaki gençliğimin ve orta karar yaşlılığımın elinden aşk ve şiirlerim dışında hiç kimse tutmadı. Ne yalan söyleyeyim; kadını jilet tadında sevmeyi, aşka kan ve kalp mesafesinde secde etmeyi şiirden ve hayat mektebinden öğrendim. Neden her aşk şiire rağmen bir erkeğin değil de bir kadının cenazesini kaldırmaktır, hele söyle Hüseyinim! Her şair, her şiir insanı kendini ve dünyayı bağışlamaya önce kalbinden başlasa keşke--

5.

Benden yana tasalanma Arzu, pardon Zülâl; her şeye rağmen iyiyim. Şiir fazlası, sinema eksigi; eksilteli yaşam fazlasıyım ben. Neyse ki hâlâ hayattayım ve kandan mülhem bir diriyim; dilsiz ve dinli diri. Ölse de öldürülsem de uzaktan uzaktan aşka, şiire ve dünyaya fotojenik geleceğim. Keşke, finalisz ve pejmürde her filmimin jönü ben olsaydım--

6.

Ağzımı acıtan bir iklimle konuşuyorum artık, ömrüme gücencikliğim nasıl da kaynadı yarama bak! Hep bir çekiç sesi zonklamayı günlerimin harfleri, şimdi bakıyorum da kendimden çok bileklerime konuşmuşum. Bileklerim ki iki kangren rulo, ellerim ne kadar da az; uzatma dakikalarımındaki gençliğim ki işte orda! "*İçine jiletle gideni kadın da şiir de anlamaz*" diyor. Aşk ve ölüm dahil hiç kimse beni anlamadı! Orda, mâsivâdaki yoksa sen misin!? Sahiden geldin mi, saçlarım hiç de öyle demiyor. Ah be Zülâl, gelen *âh*'ın giden *aşk*'ın dediğidir! Sen ki tek bir şey demedin, tek tabanca senden olsa ölümüm, keşke--

7.

Haklısın sevgili Tanrı, kaderi kalbine dökülen hiçbir şey söyleyemez! Ömrü hayat ki sorular yumağı, kendini gözlerde düğümler. Farzet ki her şeyi ben dedim sen ömrüme sus yeter. Heyhat, kalbime kendini sormayana yaşımı söyleyemem, otuz ve kırk bir iki yaşımı damarlarımda öldürdüm masumum diyemem. Aynalara paranoya sürüyorum kırk birimi çoktan geçtim; gençtim. Keşke, kırk birinci yaş günümü St. Antuan'da mum ışığında tek başıma kutlasaydım--

8.

Kime ne desem ne yapsam kimse beni öldürmüyor nasılsa, sahi ölüm nasıldır! Kaderimin ticari taksisini ters şeride çevirmişim hem belâyım hem hayırdua; *Toplanmış Sevgi Ölüleri* dahil ne kadar kitabım var narbülbulü hüznü ölmüş defterimde, fenayım. Kasıklarında ve saçlarında öldüğüm kadınlar da yok, o gençliğim de. Sahi, siste yiten bir arka sokağım Beyoğlu'nda her gece, bir elim kendime bir elim meçhule saplı. Şimdi, bu halde, değil Sadri Alıştık Sokağı Çukurcuma bile tanımaz beni. Ömrümün hebâ haritası hem kuyu hem çukur. Bıçak sen kan ben, bıçaklarında su içtiğim kadınların tenine gömülseydim keşke!--

9.

Bağışla. Ölümünden de aşktan da korkar oldum artık! "*Şair, ölüm düşüncesinden başka, her ölümün ağırlığını da içinde taşıyor*" diyen René Char'a bile affettiremem kendimi. Bu sözü Paris'te değil de kadınının bostanında, Gebze'de duymuş nasil da tuhaf olmuşum. Orta yaş gençliğimin bir adı da *Ürpermeler Defteri*: Gebze'deki h(iç ölümüne ne yapsam inanamam! Keşke, ölümün kalbi, ağzı, burnu, gözleri olsam!--

10.

Hayat böyledir, şiirler böyle de yazılabilir ah be Hüseyinim! Adına *41 Buruk/luk dediğim* bu sözlerime ister şiir de ister düzyazı; şiir olmazsa düzyazı neye yarar, şiirsiz yaşam ömre zarar. Ağla(ya)mamış da susmuş gibi defterler dolusu şiirler yazsam keşke! Keşke, her fotoğrafında az önce ağlamış gibi duran Cemal Süreya ile Kadıköy'de değil de Kars'ta tanışmış olsam; ilk gibi, ilkteki son gibi, k'ân gibi. Keşke İlhan Berk gibi hep yeni kalsam; yeni kalmanın *Saint-Antoine'in Güvercinleri*'ni bitimsiz gençliğime salsam, savursam. Bilmem biliyor musun her şairin gençliği Berk usta, aşk ve şiir hatırına da olsa sanıldığı kadar üzgün değiliz dünyada. Biraz, *çokbiraz* buruk/luk işte!

11.

Şiirlerinde, denemelerinde, günlüklerindeki bir İlhan Berk ki, suskun ve sepya bir hayattan utana-sıkıla, ayık-ayıklı fırlamış uzun ve çolak bir delikanlı; tıpkı ben gibi. Ne yapsam nereye gitsem gözleri üzerimde; sanki dünya şiir sevabı *Güzel İrmak!* Ah, "*Bağırma bana seni görüyorum/Yangınları söndürüp geleceğim*"--

12.

Şiir ve ân'lar sayesinde damlamamış sözler damlamışlardan bin kat fazla işte. İyi ki de sözcükler var, sözler var, Tanrı var, şiir var. Ah ölüm ki, sözcükler ve sözler sayesinde hem kâğıttır hem kalem, anla! Keşke şiir ve kadınlar hatırına hiç ölmek. Bağışla bizi güzel ve yakışıklı, harflerden ve sözcüklerden yapılmış Tanrı!

13.

B/Oylece kalakala d/oldum işte, ikimiz gibi: Dâimâ ve birlikte olmak hüzünden yapılma şiir işte! Şiire vesikalık özçekim dense, keşke--

14.

İnsan hüznün albümüdür hüznün dâimâ insan. Keşke, hayatımın sessizlik sayfalarını çevirip ömrüme baksam. Başmakini babamdan taşra ve Yeşilçam film şutları çıkarsam, aşırısam. Ah! Ömrün durma yerleri siyah aynalar, bakmalar sepya yaz elvedâ!--

15.

Gitmelerin yazı ezik beyaz, yaz'sa sonbahar dâimâ. Bir makasın iki ucu gibi'sinden hep iki kişi kalsak keşke!--

16.

İki ikidir de bir makas ucu iki kişi tabiri nasıl bir şeydir ah be Hüseyin! Yanaktan makas almak, kalbe makas saplamak dahil nesne-makas metaforları ve imgeler tek bir kitapta kandan mürekkep olsa keşke!--

17.

Sahi Edip, pardon Hüseyin! Kim kimi nasil, ne kadar anlar ki, şiiri kim anladı ki!?

Ne yapsak, kalbimizin yerinde infilak gülü, gözlerde güz gülü dökülüştü. Şiir için anlayana incelik, içinde kalana incilik sanatı: Keşke hep şair değil de şiir kalsak!-

18.

Sahi, kim karşılar beni şimdi, yarımı öpüp mâziye ve filmografime uzansam! Mâzîm ve pelikülüm ki iki uzak yara bana! Ah! *Kalp zaman Yeşilçam*'ı saymazsam tek bir filmim bile yok; ömrü film denizi Osman F. Seden'den *Mâzi Kalbimde Yaradır*'ı çalsam, ödünçlesem kendime keşke!--

19.

Koca bir yaz saklı bir güle dikenimle sarıldım, öldün dediler. Sahiden öldüm. Keşke güle gözyaşı damlattığımı ilk gençliğim hariç tek bir ölümümü bile hiç kimse bilmeyeydi!-

20.

Bitlis ve Hizan'ı iç içe bin kez sev, sevabı bigünah sever gibi; nasılsa ölünce herkes süveydâ! Aşk ve şiire sarılıp hiç ölmesem, keşke!--

21.

Ölümün elinden bir şeyler kurtarır gibi yazmak, zamana karşı yazmak: Dügün, bugün, yaringün; günbegün yazmak! Keşke doğumdan doyuma, düğünden düğüme, yaşamdan ölüme hep şiir olsak, şiire ait olsak--

22.

Şiir ki; Allah kınası, aşk kiri. Can zaman, çan ân; en çok da ürperme!--

23.

Bu da bir buruk/luk işte, ürperme değil. Zaman, mekân ve varlığın yokoluş imgesinde nihille kendini: Hiçbir şey ilkinin aynı değil, dünya ve sonsuzluk ilk gibi değil. İlk gibi son(suzluk görünür olsa keşke!--

24.

Şiir; ilk günah ilk irkiliş: dâimî hayırdua--

25.

Az mutsuz, biraz buruk; değil Muş'u *Burnak* niyetine Bulanık'ı bir kez daha görebilsem keşke! Sisli şehirler ki kayıp şiirler gibi biraz bulanıktır--

26.

Hüzünümü ve kederimi hem şiire hem aşka, hem şehirlere hem dağlara yor, ama sorma! Şiirle hemhal olmasın kolay kolay kendime gelemem. Ah, dünyayı bile şiir sandım! Ah, *Mendilimde Kan Sesleri* dahil hiçbir şiir benden önce ölmesem keşke!--

27.

Tut ki şiirledim, şiir oldum. Heyhat, fersude imge fukara metafor yaralarım!--

28.

Diri, dolu, deli her defasında koluma girse de şiir, ona ve aşka rağmen çok öldüm. Hiç mi hiç bilmem öldürmeyi; yâr ve yâd ölümlerim bir bir defterlerimde gizli; *Pastoral Travma*, *Evlilik Tabutu* kalın çivili iki defterim gibi gülüm solmadan ölsem keşke!--

29.

Ah, hem ur hem çukur ruhum! Bendeniz, şiirdeniz bu Hüseyin'i ben bile kırkımdan sonra tanıdım. Tine ve Tanrı'ya, Tene ve Tülye'ye rağmen kim Hüseyin dese dönüp bakmıyorum. Hiçölüm gibi T harfi bir haçla gömülsem keşke!--

30.

Ne yapsam nereye kaçsam nafi! Ömrüm, kırk bir düğüm kırk bir boğum ağırlı boşluk--

31.

Sanırım buldun kaybettiğ'/ni Hüseyin'im! Her biri birer buruk cümle boşluklarını, kırklıklarını, aşksız yitirdiklerini. N'olur *Aşk*'ı ve *Zaman*'ı suçlama; zebercet taşı dâhil hiçbir taş aâ da günah da yükleme. Kaldı ki *Zebercet* de bir yerde bir Yusuf Atılgan yalanı. İşte hayattan değil de kitaplardan öğrendim: İnsan en korunmasız kendi içine saklanır ancak; işte, gitt'im, saklandım ve öldüm! Her uzak ve uzun gecenin

gurbetinde her ölümüne *Kör Baykuş* saklanması deseydim keşke!--

32.

Say ki kalp, dil ve göz sürçmesi her şeyimi yitirdim, nihilist bir abdal yittim. Susuşun bileği taşı, bekleyişin hiçlik bıçağı *Sürçmeler Kitabı* olur da ele verir beni, kül yara gittiğimde--

33.

Ömrüm kadrini bilmedim!, deme; acınma, yazıklanma, h/içlenme. Öğle ikindiden zinde nasılsa, ölümsüzlük daha genç ölümden. Aşk'çün bir taş tutunma isteğinde bile aşk var. Kanuyku ömrümü uyuyup vahiyşiir uyansam keşke!--

34.

Bu, ne şiir ne bir şiir tanımı: Şiir, kalbin ve kalemin kan günlüğü. Keşke günceme gizlenen kalbî kalem olsam!--

35.

Anne dağı, baba dağdağası buradayım işte, ömrümün otuz üçüncü defterinde. Ah, *Siyah Defter* dahil her defterim nasıl da Otuzüç Kurşun! Doğu, sıla-gurbet yadı gençliğime Hakkârî'yi anlatsam anlatsam da ağlamasam keşke!--

36.

Hiçsiyah nasıl bir şey, ben biraz öyleyim! İçimde kal, gitme!--

37.

En güzel en güçlü ölümsüzlük şiirde: Kaderim ve kederim şiir oldu olalı kedim cennetim, cehennemim kendim! Fransız varoluşçu pîrim gibi kendime gıpta ettiğim olur zaman zaman: *Ben kendim değilim, ama olmak isterim!* Hiçölüm, keşke--

38.

Yedideki sekizim, hüznün ve sevinç sarmalı sekizinci rengim benim: Burukmavi, yara ve yarın sevabı içimin şiir rengi. Rengim solmadan, kanım donmadan durdur beni! Burukmavi ki biraz da defterlere saklanma, yenilgiler gençliği yasım benim. Keşke, kırk birimi bir daha görsem, kırk birim gibi bir daha ölmesem!--

39.

Ah! Şu üç şey ki yiti(ri)nce bir daha bulunmaz asla: Gençlik, aşk ve şiir. N'olur yitme, gitme. Ölünceye dek her üçünün ölümsüzlük pelerini olsam keşke!--

40.

Şiir yanım da sinema yanım da ne kadar renklendirmek istesem de siyah beyazdı. Sahi, hayatımın filmlerinden biri Kararma idi; mutlu olduğum yerler siyah beyaz filmimde bile kesik ve iştahlı kırmızıydı; böyle iştahlı şiir ömrümde görmedim. Şiir ömrümün en iştahlı yedi dizesi Cemal Süreya gitti gideli gönderimde: "*Bir gün sizin de yolunuz düşer memlekete/Siz de görürsünüz bunları kadınlarda/Ödevleri yenilmek olan hep/Bıçakla kemik arasında/Susmakla ağlamak arasında/Yenilmek/Kadınlarda*" Hem ölüm hem ölümsüzlük büsbütün aşk ve kadın sayesinde. Keşke yalnız bunun için sevseydim seni!--

41.

Kabuk tutmayan bir yaraydı bende şiir ve sinema. Anlatılması güç bir renkti siyahla beyazın uyumu, içimde. Tek kişilik ölümlerim ki Yadigâr Ejder ve Yeşilçam'dan hatıra. Her hatıra ki keskin bıçak, içimde. Şiir ve yarattığım kadınlar sayesinde çok öldüm, keşke hiç ölmesem! Pelikül şiir, kül yara; şiir ki 41 buruk/luk tadında yeni bir cennet yepyeni bir cehennem!

Gebze (Yokilçe), 30 Nisan 2019

2019'A İLK IŞIKLAR

Hüseyin PEKER

Altay Ömer Erdoğan'ın *'Mızıka Çalan Çocuklar İçin İlk Yardım Bilgisi'* adlı uzun başlıklı kitabı mart 2019'da Kaos Çocuk Parkı Yayınları dip serisinden çıkınca ilk düşündüğümüz; Altay'ı ne kadar özlediğimiz oldu, bu toplu kitapta onun şiirine doymak adına, bir zafer hissi doğdu içimizde. Sonrası yılın en güzel kitapları arasında yer alarak raflara yerleşti, okura ilk kez duyurmak görevi bizlere kaldı.

A. Ö. Erdoğan ya da kısaca Altay, öncelikle yılların verdiği deneyimle, kelimelerin ustaca yerlerini değiştirdiği, sestem kuvvet kazandığı yöntemlerle girişiyor şiire: *'kuş uykusunda ydi zaman, zamansızdı bütün uykular'* ya da: *'hem ayaklarınız, hem ayaktayız'* dediği gibi, kelime değiştirimlerinin en keyifli oyunlarını yaşıyor dizelerde: *'işimiz olmaz övünmekle, hep överiz, söveriz kimi de'* kelimenin bin türlü halini deniyor. Uyak yönünden zengin olanaklar yaratıyor, işin ucunu ironiyle bağlıyor. *'pusuz pusuz sokaklar kadar rahat'* bir şiire ulaşıyor. Altay'da şiiri zengin kılan bir söylem yürüyor sürekli. Aynı zamanda onu sürekli dürtten bir toplumsal kaygı da var dize aralıklarında. Her konuda toplumun değer yargılarından yola çıkan bir ifade var çehresinde. *'isterim ki bir bakış tarihe gömsün sen'* soda gibi kabaran tarih, vicdan, halkın gözyaşları benzeri çoğaltmalar Altay'ın şiirinde 'tekerleme' nidasıyla birleşiyor. Arka arkaya, dolu bir söyleyiş imgesine kavuşuyor. Kısaca Altay, söylemek adına boş bir lafi yok. sözcüklerin içini dolduruyor, *'rüzgarına sabırsız'* bir yöntemle konuşuyor onları.

Oynaşan, kıpırdak bir anlatım. *'su sesi su esi'* diye kıpırdattığı kelime dağarının son buluşmaları bazen beğendiğini sandığım Edip Cansever'in masasında sonlanıyor. *'kaçacak bir deliğiniz yok bayım'* dediği orta mahalle arkadaşlarının ulu orta söylemde kendine oluk buluyor. Altay'ın şiiri hareket şiiridir. Yerinde durmayan hiper aktif bir söylem. *'palyaçolar ağlamasıdır, pazartesi sabahları / işte yanıtı hayatımızın'*

Altay, şiirinde okuru bir eyleme çağırır gibidir. Bu hareket, başı sonu belli olan, bir düzgün yürüyüşün çalkantılı bir serüvende yikanıp ortaya çıkmış hali *'suçsuzluğumuzla başlar gözün hikayesi'* diye sürüklediği anlatıcı notları *'günsüz iskeletleri hayata çağırın seslerle'* noktalanır. Altay, kelimeleri epeydir ara verdiği merdivenin basamaklarında konuşmuştu bu kez. Bir aşağı bir yukarı savrulan *'kuyruksuz bir uçurtma gibi takılı kalmış avuçlarımızda'* dediği yerde bizi beklemektedir. Sonra da başka yerde. *'hayatın yarısı ırmak, uykunun yarısı ırmak, ırmağın yarısı hayat'* bu dizede tekrarladığı (ırmak ve hayat) kelimelerinin uyak teşkil ettiği bir ses bombardımanının tuzakları gibi seyreltilmesine kadar.

Altay'ın, *'kendini yıkmadan ne yeni bir dünya ne de bir ölüm'* tasarladığı gürlütlü ama bir o kadar da keyifli ve zengin şiirinden günümüze uzanmasına merhaba. Bu kitabın basamaklarında koşturmak için hayli keyifli olsa gerek.

Cem Uzungüneş dikkat çekici son şiir kitabı *'Sessizlik Korkusu'* nda, 1998'de başlayan kitaplaşma serüvenine dördüncü ve en olgun söyleme kavuşmuş yapıtını ekleyerek, en azından şiir okurunu sevindirdi. "Karşılaşmalar, Sonsuz Şimdi, Yabancılaşma" adlı üç dilimden oluşan kitapta; rahat, batıcı olmayan ama derinden insana dokunan bir söylemle konuşuyor. Kendi içinden konuşmaların eklendiği, yorumlandığı bir yöntemle gelişen bir duruş. *'Hadi adı Raşit olsun. Kaşları yoktu. Saçları sakalları yoktu. Hala yok. Düşününce de yok'* Bu dizede de göreceğiniz gibi, bir konuda yayılmayı tetikliyor,

üzerinde düşündür gibi bu olay ve yaşam süzgecinin. Ama bu bildiğimiz gibi uzamıyor olan biten. Bazen beklemediğimiz benzetmelerle uzatılıyor yaşam konuları. *'Çayı getirdi koydu. -sağol- dedim bulutlar yavaşlamadı'* Bu tür anlatım tarzı alışık olmadığımız bitişirmelerle dolu. Farklı yerlere uzanan, bazen gerçeküstüden bile yararlandığını düşündüğümüz bir yalnızın bakışları ya da ötesi bunlar. Ayırksı bir betimleme ya da yakıştırma. Ama bir olay anlatılıyor sürekli, iç konuşmalarla öteye beriye çekleştirilmiş, sıkıntılı bir adamın söylemi sanki bunlar. Otobüsün camında horon tepen balkonlar, boşluklar, şimdiki zaman otobüsünde olup bitenler. *'Hayalet bir geleceğin o hayale kefil olması'* dizesiyle anlatılabilir mi Cem Uzungüneş şiiri. Bir sergide bile *'Resimlerdeki ışık, ışık değil de sanki, sessiz ruhlar aleminden sızmış gelmiş, kendi kendini kamaştırmış dünyevi bir nur'* Şair, aslında bir değiştirim peşinde. Dünyadan alamadığı bir hıncı küçültmüş gibi söyleniyor. Dünyada olmanın karmaşasına, huzursuzluğuna örnek olacak bir şiire koşturuyor. Cesedinin içinde yere tapır tapır döküldüğünü söylediği yerler var. Hazla acıyı birleştiren bir sıkıntıdan patlayan deyişler: Yüreğindeki soğumaya bakan bir güneşe çıkmaya üşenen adam portresi. Karşısına turnikede çıkan nal sesinin nereden koptuğunu şaşkınlıkla izleyen bir deney uzmanı.

Hayatın içindeki çok şeyi değişik yerlerinden konuşuyor. Yakın gözlüğünü ararken bakıyor ki cepleri yok. Şiirlerin çoğu bir arkadaşıyla konuşurken tasarlanmış gibi. Bir iç sesi de yaratarak, arkadaşlıkla konuşmalarını kayda almış, bir yalnızlık pervazında durmadan onlara sesleniyor. *'ben de yaşlanmışım aynada biraz'* dediği bir sıkıntının çoğaltması sanki bu sesler: *'bir şizofreniye bakıyor aynanın kadrından'* dediği bir düşünce, alınma tufanından sesleniyor. *'Kedi korkulu kedi ruhlu kadınlar'* derken, kadınlara dair, ödü kopan bir aşk ihtimalini konu ediyor. Üstünü çizdiği, bazen aşağı yukarı ok işaretleriyle tanımlamaya çalıştığı, deney dolu karmaşık bir ruh hali: *'Henüz doğmadığını düşün, zor değil. Bir on yıl önce yoktun'* diyen çapraz bir insan biçimini çiziktiriyor. Direksiyonu çevirirken kendi elime değinmişim diyen bir depresyon. Yokluk hala ensemde diyor. Kendini çeşitli çerçevelerden gözetleyen ve sunmaya çalışan özgün bir şair Cem Uzungüneş. *'Sessizlik Korkusu'* özgün dünya bakışıyla yılın iyi kitapları arasında ve şiir okurunu hak eden bir kitap.

Coşkan Tugay Göksu'nun *'Rüyada Replay'* kitabını okurken hatırıma uzun boylu Nazilli, Aydın efeleri geldi. Hani Etem Oruç'un, Ahmet Zeki Muslu'nun Osmanlı'nın son dönemlerinde Aydın, Ödemiş, Kuyucak dağ silsilelerinde yaşayıp şehre inen bir çoğu iyilik için savaştan, ama dik duruşuyla söylem yaratan ege efeleri.

Coşkan'da, Natama yayını mart 2019 basımı bu kitabında, her ne kadar modern şiir olanaklarından çırak gömleğini efe cepkenleriyle konuşursa da, sesindeki yüksek tonlama gözlerden kaçmıyor. *'Silkin. Telef olsun damarından şimdiye dek akanlar. Çünkü hep ihtimal tarafından vurulduk'* Sanki bir efe öyküsü anlatır gibi. Milenyumdan satır başı ampullerine burkulan bir şey oldu insan dediği yerde: *'Kaldır başını hazırlan / Hiçbir şey olmasa bile hakkını vermek için nefretin / Bak bu gövdem bu da ellerim Aslolan intikam intikam'* diye şahlanan bir diklenen anlatım. Kendi üzerine atıştırmalar yapan biri Coşkan. Tahminler yürüten biri. Esmerliğine dokunan bir deney ustasına uğrayıp durmuş, kaya tepelerinde borazan öttüren bir çatırtı. Ağaçlar öpüştüğünde ülkede yas ilan edilir diyen bir araştırmacı. Belki kitapta kendini en haklı çıkaran dize: *'beni modernize ettiler / bir boka yaramıyorum'* Coşkan içindeki yeni kuvvetle, şiirden edindiği mirası yarım ekmek dönerle yiye, belki ironiyi *'ilk celsede bir ileri tarihi boşayan'*

bir ataklıkla yazıyor. Uzun adımlarla, gideceğiyle geldiği yer arasında sıkışan kalp atışıyla araştırıyor. Geleceği merak edilen bir şair kanımca.

Lokman Kurucu önce iyi şair, daha doğrusu şiirin kokusu almış, yazmayı bütünüyle kavramış bir edayla yazıyor. Sesindeki ve şiir kurgusundaki sağlamlık ilk göze çarpanlardan. Enver Ercan'ın dikkat çektiği son dönem şairlerden ilki. İçinde bir çok tezi de beraberinde taşıyan içi dolu bir şiir bütününe koşutuyor. Sokak diye bir derdi var öncelikle. '*şefkatli kollarına vurduğu jiletlerle*' daha doğrusu '*kamuflajsız sıkı cinnetlerle, en sıcak damarlarına dokundurduğu ciletlerle*' anlatmaya başlıyor olan biteni. Lokman Kurucu Kaos Çocuk Parkı Dip serisinden çıkan Enver Gökçe ödülü almış son kitabı '*Ne Güzel Suçtur Öfke*' kitabı sokak edebiyatını farklı tarafından ele alışıyla dikkat çekiyor. Bana sokak kelimesinin anlattığı daha çok kaldırımlarda aç, susuz gün ve ömür tüketen berduşları yaşamına notlar düşüren bir süreç. Oysa L. Kurucu'da; Küçük İskender'in zaman öncesi, sokağa yaptığı sert vuruşların bir ötesi sürüyor. Orhan Veli'nin geldiği, Edip kapımızı çaldı korktuk diyerek işin içine şiirin de katıldığı, kurak düşlerde cırtlıçiplak gezilen bir hayal evreni buradaki sokak sanki. '*aklım karışık, düzelt*' derken düş dünyasında eğriler yapan, birazı acı öksürük karışık '*damardan*' bir dünyanın işaretleri.

İçini plastik aşklarla kurduğu hayali bir evren. Sürekli portakal kabuklarının süpürüldüğü, ben psikopatım diyerek özrünü gösteren, duvarlara kandan resimler yapılan bir sokak misillemesi. '*annemi öldürecek anne aradım*' diyen bir cinnet söylemi. Gördüğü hayallerle kurulan bir şiir toplamı: kan çatlatan, siyah akan, haklı bıçaklarla kendini savunurken, o adamların terine uzanan bir kucaklaşma. Dedim ya, hayalden yaratılan bir ucu değişik yerlere varan, ölümü aradığını söyleyen (belki ucu intihar saplantısı bu tür söylemin) kudretine kan ve cinnet eklediği kıyamet alametlerine varan bir söylenti. Cumartesi annelerine, gezi'ye, Suruç'a varan bir başkaldırı, ucu toplumsal olaya varan bir rahatlama. Her ne kadar '*geçmiyor hayat yaşamakla*' diyerek bir sıkıntıyı önümüze taşırsa da Lokman, bazen, '*hepinizi pis pis görüyorum*' derken, belki bir kedi hayaline düşürdüğü konuşunu kötülüyor. Belki sevgisini pisliliğiyle kucaklıyor. Önündeki şeytanları sofraya çıkararak bir söylem. Birazı değişik. Birazı oldukça ayrıksı...

Çıktı!

*Sessiz
Toplu Şiirler*

şiir

Metin Fındıkçı

Klaros Yayınları, Ankara, Mart 2019, 636 s.

Çıktı!

Aynen Abi! Uğrar Alırım...

şiir

Barbaros İrdelmen

Artshop Yayınları, İstanbul, Şubat 2019, 96 s.

Gökhan ARSLAN

'AŞKIN BOŞA GİDEN EMEĞİ'

önce yeni bir defter almalısın kendine
hani o en sevdiklerinden, çizgili, sayfaları kalın
taşırken ağırlığımı sırtında hissedeceğin türden
sonra birkaç kalem, ince uçlu, yumuşak
yazarken acıtmayacak kâğıdın canını
elinde duymayacak, gözlerinle görmeyeceksin
eskimiş, yanıklarla dolu sunta bir masada
yeniden yazmalısın bu aşkı, ilk defa başına oturmuşsun gibi
her yazdığında onu getirmeye ant içmiş sözcüklerin
eşliğinde
ince bir nakış misâli işlemelisin görünmeyen varlığını

biliyorsun, yine sen olacaksın kaybeden
yine tek başına uzandığın çarşafı kirli soğuk bir yataкта
tepedeki boş tavana bakıp şarkılar söyleyeceksin
kitapların tozu birikecek, eşyalar yaşlanacak
kimsesiz bir rüzgâr dolaşacak evin loş koridorlarında
sol göğsünün altına sıkıştırdığın köz parçasını
kâğıtlara geçirdiklerinle canlı tutmaya çalışırken
birbirine karışacak parmakların, kirpiklerin dökülecek

belki bir çift yeni ayakkabı, aynı yolu tekrar yürümek için
aynı yağmurda ıslanmak için kahverengi bir kaban
o büyük şairler yanı başında duracak yine
birlikte çıkarılacak bir derginin hayali
beraber düzenlenecek bir kitaplık
sadece seslerin sızdığı kilitli bir dolapta saklayacaksın
her sabah uyanır uyanmaz suladığın mektupları
birkaç utangaç fotoğraf, çerçevelenmiş şiirler
ağaçların öyküsünü kulağına fısıldayan kurutulmuş
yapraklar
ve solgun bir sarı gül, her baktığında dikenleri etine batan

sen de farkındasın, serin bir mutfağa kurulmuş aksak bir
divanda

bundan sonra kokusunu duymayacaksın yaz kızartmalarının
ne bir bahar temizliği, ne kış için doğranmış taze domatesler
plastik kavanozlara sıkıştırılmış biber turşuları
ne de kilimin desenine karışan bir kedi olacak ortalıkta
tek kişilik bir çaydanlığın camlara vuran buharına
kıyısından geçilmiş bir aşkın bıraktığı kırgınlığı çezeceksin
bekleyeceksin, yeniden görmek için sislerin arasından
beliren dağı

şimdi bir cep saati almalısın kendine, köstekli, serkisof
marka

onsuz geçen vakitleri kalbinin üstünde duymak için
bir de şövalye yüzük, seni bir nar ağacına sonsuza dek
bağlayan
bu aşka yeniden başlamaya hazırsın artık
hazırsın, kendi gövdenden çıkarttığın şu zehri yeniden
içmeye

işte sırt, işte omuz, işte bir dudağın göğe kıvrılışı
iyyice yerleşmelisin usulca sığındığın bir rüyanın içine

BİTMEMİŞ YASIN ŞİİRLERİ: 'KUŞLARIN KANADINA SARILDIM'

Figen ABACI

Özgün E. Bulut 1965 Tunceli Mazgirt doğumlu; orta öğrenimini Elazığ'da, yüksek öğrenimini Kütahya'da tamamlamış. "Kuşların Kanadına Sarıldım" Totem Yayınları arasında 2017 Kasım ayında çıktı. Özgün E. Bulut'un "Ve Çanakkale Ve Şırnak Ve Balveren" "Anıya Şarkı", "Efsun", "Aşkın Gayri Resmi Tarihi", "Kırılma Vakti"nden sonra altıncı şiir kitabı. Coğrafyaların duygu dili nasıl ki türküler, ağıtlar, efsaneler, masallardan oluşmaktaysa "Kuşların Kanadına Sarıldım" da şairin doğduğu, özellikle ilk gençlik yıllarını geçirdiği coğrafyanın dağları, ırmakları, ovaları, kültürü ve yaşanmışlıklarıyla yoğrulmuş bir ruhun yansımalarından oluşmakta; ortak kaynaktan, yani derinden gelen kolektif duygu dilinden beslenmekte.

Şiirlerde şairin bireysel tarihindeki acılar, geldiği coğrafya ve Anadolu'nun tarihindeki acılarla birleşiyor, ağıtlaşıyor, travmaların tarihi şiir diliyle tekrar yazılıyor. Bulut, "Şiirlerin Diliyle Dersim" adlı antolojisinin önsözünde "şiir tarih değildir, şiir tarihe imge dünyasından kucak açar, geleceğe taşır" diye yazmıştı. Bu şiirler de, coğrafyanın ortak travmalarının imgelerini geleceğe taşıyor.

Kitap "Kuşların Kanadına Sarıldım", "Sürgün", "İyileşmeyen Bir Yara Gibi", "Şehrin Havası" başlıklarıyla bölünmüş dört bölümden ve yirmi üç şiirden oluşmakta. Kitabın bütününe baktığımızda, şairin adı dahil büyük harf hiç kullanılmamış olduğunu görüyoruz; elbette bu seçimin nedenini bize en doğru şekilde şair açıklayabilir ama bu özelliğe şiirde biçimin içerik olarak şekillenmesini görme deneyimi olarak da bakabiliriz. Bu biçimsel özelliği, alçakgönüllü bir kültürel kökene ait olanın eşitlik arayışının temsili olarak da yorumlayabiliriz.

Özgün E. Bulut'un şiirleri hem coşkulu hem de hüznü bir tonda yol alıyor. Sözelimi, "rüya dedim bağlandım" şiirinde kayıpların acısının hüznü bir toplumsal dönüşüm çağrısıyla coşkuya dönüşmekte. Bunu, kitabın diğer şiirlerinde de izlemek mümkün.

Kuşlar... Gidip de Gelmeyenler...

Şiirlerin çoğunda ölüm, kayıp, sürgün, göç gibi, yaşadığımız çağda da eksilmeyen toplumsal travmaların imgeleri kol gezmekte. Özgün E. Bulut'ta 'kuşlar', kitabın kapağından ismine ve pek çok dizeye konuk ettiği yüklü bir imge. Psikanalitik açıdan baktığımızda şiirlerdeki 'kuşlar' gidip de gelmeyeceği yani ölüp gidene gönderme yaparken "annemin kayıp olan imgesiyim" diyen şairin sığınağı olmakta:

kayıp

...

*ben ne zaman annemi özlediysen, kuşların kanadına sarıldım
sesini gizleyen sabırdan saç örüğüydü annem
araba mezarlığına dönmüş ruhunuza isyandı
siz şimdi bu vebalden nasıl kurtulacaksınız
kaybettiğiniz o canların ağıtları aranızdayken*

*gecenin koynuna süt taşırdı annem, kucagında yamalı kotumla
uyuyan bütün kediler uyanır, köpekleri toplar, bir şarkıya
koşarlardı*

*ben şimdi üstüne kar yağın annemin kayıp olan imgesiyim
üşüyen toprağın sarındığı bir dem sıcaklığım*

Şiirlerde sık sık karşımıza çıkan annesel düşlem, kayıp ve ayrılığa karşı inkarı, sabrı, gücü, vazgeçmemeyi, direnişi temsil etmekte, "kayıp" şiirinde olduğu gibi kimi zaman sabırdan bir saç örgüsü, kimi zaman isyan olmakta.

Özgün E. Bulut'un şiirlerinde ölüm bir yok oluş, yaşam sınırının ötesi olarak değil, yaşama öbür yaka arasında, yaşama dair ve yokluğa dair bir ara alanda karşımıza çıkıyor, ölenin gitmesine izin verilmeyen bir ara yerde, annelerin dönüp gelecekler gibi çocuklarını bekledikleri, onlar için süt biriktirdikleri yerde:

arkadaşlara selam

...

*evlatlarını beklerler köşelerde
o güzel çocuklarını
kocaman bir kalbi taşıyarak eteklerinde
durmadan beklerler
gölgeleriyle konuşur
süt biriktirirler
ve durmadan beklerler*

Freud, insanın, ne kadar acı verirse versin, yasın tutulabilmesi, kaybedilenle vedalaşılabilmesi, kaybedilen nesnelere yerine, en az eskileri kadar hatta onlardan daha değerli olan yenilerin koyulabilmesi ile tekrar özgürleşebileceğini söyler. Hayat, en basit anlamda yaşanan kayıplar, ardından tutulan yas ve sonra kaybın yerine yeni bir 'şey' koymakla ilerleyen bir süreç. Yeni bir şey koyabilmenin koşulu ise kaybedilenin yasını tutabilmekten geçer. Özgün E. Bulut'un şiirlerinde kayıp, kuşaklar öncesine dayanıyor olsa da, kaybedilenin ya da kaybedilenlerin yası sürmekte.

Şiirlerde yoğun bir hissedişin ürünü olan imgeler, dile doğru olan yolculukta ehlileşme, sakinleşme olmadan temsil buluyor. Ağıt acıdan hemen sonradır, hatta acının yaşantısıyla neredeyse eş zamanlıdır, acının ilk temsilidir. Özgün E. Bulut'un şiirleri de acının yaşandığı andan sesleniyor. Ağıtların çıkış noktası ve işlevi travmaları katlanılabilir acıya dönüştürmek, insani olmayı en insani simgelerle anlatmak değil midir? Ağıtlar hatırlatır ama yaşamda acıya bir yer açarak ve gelecek yaşam serüvenine izin vererek yapar bunu. Angelopoulos'un adeta travmalar geçiti gibi olan "Ağlayan Çayır" adlı filmde kemancı Nico "Ben çamurda yaratmaya mahkum edilmiş bir adamım. Müziğim olacak, şarabım olacak ve rüzgar sesimi alıp götürmeden müzik yapabileceğiz" diyor, ölüm etrafta kol gezerken acı karşısında müziğiyle direniyor, düşlerini satmayan şairimizin şiiriyle direnmesi gibi:

kopuş

...

*dinle,
satmadın hiçbir zaman düşlerini
güneşin sıcaklığına bıraktın usulca,
toprağın bereketinden, umut tarlalarından geçirdin.*

*dinle,
paramparça dalgaların içinden çektin kalbini,
özgürlüğün kıyısına doğru yol almasını sağladın
yalpalayarak yürümesini öğrettin.*

...

Bazı şiirlerde ise umut ve direniş kendini vazgeçişe bırakmakta. "Düş Kırıklığı" bu tarz şiirlerden. İmgeselliğin dolayımına başvurulmadan, adeta son mektup niteliğinde yazılmış:

düş kırıklığı

...
çünkü mevsimlerin canlılığı kalmadı üzerimde, güneşin sıcaklığını hissetmiyorum. yüreğimde kardeş yüreklerin coşkusu yok, kırlarda atılan voltaların izine bile rastlanmıyor. tüm dillerin konukluğuyla büyüyen koro susmuş. doğanın gözümü kör eden büyüü bitmiş, ellerimin uzandığı yüzler kaybolmuş. sessiz bir ninni ile uyumak istiyorum. rahat bırakan beni. sessiz bir ninni ile uyumak istiyorum...

Brecht “Sesler veya daha iyisi sözcüklerle yakılan bir ağıt, büyük bir özgürleşmedir, çünkü acı çeken kişinin bir şey üretmeye başladığı anlamına gelir” diyor. “Oyun ve Gerçeklik” kitabının yazarı psikanalist Winnicott’a göre hayatın yaşamaya değer olduğunun hissedilmesini sağlayan, her şeyden önce yaratıcı kavrayıştır; bunun karşısında dış dünyayla boyun eğmeye dayalı bir ilişki vardır. Boyun eğme ise boşunalık duygusunu, hayatın yaşamaya değmediği düşüncesini beraberinde getirir. Sanatçı yaratıcı kavrayışın zirvesinde duran kişidir, elbette bu zirvede duruş ile yaşam sevinci arasında doğrudan bir ilişki değil dolaylı bir ilişki vardır: Sanatçı kendisi için yaşamı anlamlı kılmak adına yaratır. Eser varsa hayat halen boş değildir. Buradan şairimize dönersek, acıların sözü varsa, şiirin dilinde söylenebilir, duyulabilir oluyorsa umut yeşermeye başlamıştır; ölümcül olan sessizlik, sözün dahi anlamsızlaştığı kopuştur. Shakespeare’ın Kral Lear’da “Edgar”a söylediği gibi: “En kötüsü yaşanmamıştır, biz hâlâ en kötüsü bu diyebildiğimiz sürece”.

Tüm travmalarda, gelecek fantezilerini sağlıklı bir şekilde yeniden kurabilmek için kayıpların yasını tutabilme, öyküyü tekrar oluşturma, bu yeni öyküyü yaşam öyküsüne dahil edebilme, travmaya yol açana karşı duyulan kini mantıklı bir kızgınlığa indirgeyebilme ve kayıpları kabul edebilme ile mümkün olur. İdeal kendilik algısının tekrar yaratılması, kendine güvenin ve tutkuların yeniden kazanılmasının koşulları ancak bu şekilde sağlanır. Kayıp geleceği olmayan bir anıya dönüştürülebildiğinde duyulan acı biter.

Özgün E. Bulut yoğun bir duygu yüküyle, kanıyla canıyla yazdığı dizelerle travmaları okura tekrar tekrar yaşatmakta, travmaların duygusunu samimiyetle, süsleme yapmadan, moda tarzlardan uzak, sade bir dille yapmakta; okuru, her insanın derinlerinde saklı adeta bir ağıt senfonisiyle başbaşa bırakmakta. Yüceltmeleri olmayan bir toplumdan ötekine uygulanan haksızlık karşısında vicdani bir tepki beklenemeyeceğine sayısız olayda tanık olduk. Lacan “Terapinin amacı, aczi imkânsızın seviyesine çıkarabilmektir ve terapi imgesele takılıp kalmış özneyi simgeselleştirme gücünü kısmen yeniden kazandırdığı bir gerçek noktaya taşır” diyor. İmgelerin duygusuyla birlikte simge bulduğu şiir, özneyi travmalarının dondurduğu yerden tekrar özgürleştirebilecek bir imkan olarak durmakta. Kaçınamadığımız travmalar karşısında simgeleştiremediğimiz ve bu nedenle öyküleştiren yüzleşemediğimiz, yasını tutamadığımız acıların öyküsünü bizim adımıza yazan, insani bir yaşantı olarak zihinlerimizde yer bulmasını sağlayan, yüceltmeleri bizim adımıza yapan değerli yapıtların arasında “Kuşların Kanadına Sarıldım”ın da bir yeri olacaktır.

Yeprem TÜRK

YÜREĞE AİTTİR

Bir şeyi her şeyle bilmek, diyen bir akıldan gelirim.
Yoksulların da hayat hanelerine giren ayetleri
Sırf onların evlerine girdi diye
Meskenlerine silip alacak kadar tahayyül geliştiren
zenginleri bilirim
Asıl tehlike varoluşu bu derece sınıfsal ve kitabî dermektir
görürüm
Arılardaki sesin inşa edildiği atölyeyle
Allah’ın çamura verdiği avazı birbirinden haberli iştirim
Ben bunu bedende ruhun tezenesiyle duydum

Anlamayı sonsuzluktan dünya topraklarına gelmiş kiracı gibi
söylerim
Tanrı’nın iç içe koyduklarını ayıranlar kimlermiş bilelim
Örneğin ben hala anamın içindeyim
Analık da cennetten çıkarılmamıştır
Öldüğünde de ölmez anamın analıkları tavus kuşu gibi hala
uçarak dolaşır dağları

Düşünmek de kâinatın içinden sonsuza bir akma biçimidir
Mecaz olan diyor ki, tam anlamın için bizi, sanki bu akşam
beka tarafından geleceğiz gibi
Yol teper gelir mana, yalınlığa sürekliliğe hürmet için
Aynı cemal üstünde yaşayan akıl ve duygu yurttaşım bu
cemali kana bulamaması için

Yüreğe aittir bu meselde en büyük zayıt
Hakkın rahmetinin yeni akıl çavuşları
Uygun görmüşler ona merhamette kesinti yapmayı
Alttan ve üstten doğranmış âşıklar gibi onun sözleri hep
başsız ayaksızdı
O konuşurken aşağıda kimse olmamalıydı sesi iri taş olarak
yuvarlanırdı
Olmuş idi oysa yürek hep üstat ve kat kat
Göğsündeydi, halka şiirle, bilgeye felsefeyle, varlığa
merhametle açılan ilahi varidat
Meleklerde telaş ve etkilenme endişesi yoktur
Olsa idi onun bünyesinden taşan sihirle melek elindeki
gündüzü bırakır karanlıkta kalırdı kâinat

Geliyor işte aklın edindiği bilinç, ağzın tattığı meyve
Çağına uygun çoğu bozuk bir itikat diliyle
Atmak isterim bense kendimi istemeden gelecek olan bir
ilme
Hep ferman yemiş asılmış daim yürek için ama
Söylenmeyen sır insanlığımı derinlere doğru iyice indire
Bir şeyi sadece Allah ile bilmekteki birliğe
Yoksa bu hayat bana retorik durumunda bir marş gözlerde
yaş
Umudumu bağlamak isterim fitratın huzuruyla akacağım
yere
Nehrin denize denizin okyanusa...kan bağıyla
bağlanmasıyla
Nedendir bu kadar yakınmam, elimi şikâyetle inşa ustası
etmem?
Yaşamda, dünya insanı bir balgam gibi atacaktır korkusuyla
yürümem
Öte yanda ilimlerin bilmedikleriyle ilerleyen kaderim
Seni yine de Allah’ın elinden almaya kolum kalkmaz, derim.

Erkan KARA

İnsanın içi: keder, sevinç ve suskunluk olmak üzere üç ana duygu halinden teşekkül ediyor. Bunların azlığı veya çokluğu insanın içsel dengesini bozardı. Bu dengenin sağlanması için, ruhumuzun ve nefsimizin aynı eşit orandaki enerjisine ihtiyacı vardı kalbimizin; çünkü o aşk halinde tutmak kalbimizi, her an sevgili olabilmek demektir.

O vakit, birinin yalnızlığında diğerinin nüfuz etmesi söz konusu ise, insan varlığının, teklifinde ve çokluğunda da ruhu ve nefsi göz önünde tutmak zorundayız. Çünkü birinin aşırı enerji yüklenmesinde –hayatla ve öte ile irtibatı koparmamak adına da– diğerinin topraklama yapması demektir, iç huzurumuzu sağlayabilmek için.

Şimdi, herkesin, tercih edilen değil de tercih eden konumunda ‘ben’ olmak zamanını yaşıyorduk. Çünkü sevgilin bizi anması için narın bildiği bizimse bilmediğimiz o zaman kalbimizde yoktu. Hâl böyle olunca, yalnızlığın tedirginliğinde veya kalabalıkların baskısında kalbimizin sesini çok kolay kaybedebiliyorduk. Bu yanmadan gül olmak arzusu, bizim aşk yolunu bilmediğimiz bir işaretiydi.

Bu yüzden öncesinde ve gün içinde de hoşluk veremeyen kalple, ben’i direk güne çıkararak da benimdir yine. Ve bundan dolayı içinde bulunacağımız her duygu halini sorunlu yaşar oluşumuz, sevgiliyi her daim kalbimizin içine koymadığımızdandır; ki bulunduğumuz mekânın ve zamanın üzerine bu çıkamayışımız bizim psikolojik dengemizi de bozardı.

Aşk eden insan, sevgiliyi yaşamakla, kederi, sevinci ve suskunluğu öğrenirdi. Bu yakini bilmek ancak sevgilin lütfuydu. Akli aşmadıkça da bu çok zordu. Çünkü, bir gönüle, aklın üstüne basarak çıkılacağı, yalnız aklı başında olanlar bilemezdi. Bunun için gönül aklına da ihtiyacımız vardı. Şimdi her şeyden önce, sevgiliyi sık sık an, gönlünle, aklınla, dilinle ki, kalpte yalnızlık umutsuzluğun barınağıydı.

Modern zamanda insan, yalnızlığı dost bildi ve yalnızlığıyla da kendi kendine yeter sandı.

Oysa kalp insana sırlı kılınmıştı, bunu bilemediğinden insan aldandı; ve yalnızlık ona korkularını oluşturacak vesvese oldu. Çünkü ruhu yanına almadan nefsinle yalnızlığı yaşamak, psikiyatride insanın enine ilerlemesiydi ki bu da umutsuzluğa, bunalımlara götürürdü; oysa ruhun birlikteliğiyle insan, yalnızlığında yükselir, yukarılara çıkar, inşirah bulurdu.

Evet, kalbinin kendinden başka yeri var mı, bir sanda, bu dünyada ve ötede; bilmek zordu. Bunun için ruhumuza sahip olmalıyız.

Çıktı!

Sevda Kesigi

şiir

Halit Özboyacı

Atadost Yayınları, Mart İzmir, 2019, 96 s.

NEOLOJİ

nasılla başlayan bir cümle içiyim
çıkıyor dışına yokluğun
kurtlu dişlerini ayıklarken tabağın
bil istedim hiçbir kötülük aşktan değil

kimse anlamasın diye kalbe usulca sokuluşu
ayaklarının ve yalnızlığın geçtiği yerden
toplayıp da gelmiş güneşin gençliğini
sesinden çoğalıp dökülmüş bir nehir
duy istedim umutsuzluk sözkonusu değil

yanlışlıkla arandığına sevinmiş birinin sevinci
asılı duruyor taze bir söğüt dalına
göz yaşlarını bu baharla süslemiş kadınlar
saçlarına yetecek kadar bulutumuz yok
gör istedim hiçbir nefes yetersiz değil

sonsuz karatında saklanmış karanlığın
bütün sevda sözlerinden sonra söylenmiş
yeniden genişleterek düşür göğsünden
bilmediğimiz bir acısı kaldı mı hayatın
ama nice sevmek var tatmadığımız
yağmurdan sonra açılan gökyüzü kadar temiz
bir mektup gibi bulacaksın kapında
oku istedim
hiçbir şey sana seslenmekten yeni değil...

Orhan EMRE

SİLGİLERLE

dağlarca'ya

yaşamak ...sakin geçen şüphe
yitirirken gücünü

benimde yoksulluğumun
elbette bir sebebi...,
sokak köpeklerinin suskunluğu

karanlık ormandaki çocuklar
ayağa kalkıyorlar

devlet eliyle bir sınıf
bir ilkokul devrimi

yitirirken teneffüsleri

işte tam da bu nedenle
tüm gidişler : donuk ve tutsaktır

bakışlardaki hayvanca istek
siyahtı, bir şeyler vardı titreyen

omuzlarında: göğe açılan pencere

silgilerle, yitip giden ...

HAİKULAR

SPLEEN

Deniz kabardı –
Dibinde balinalar
Çiftleşiyorlar.

ARKTİK İNCİ

Asil vahşi kuş –
Koşuyor peşi sıra
Kar incisinin.

Azmağa vardı –
Karnından düşen taş
Kuğu midyesinin.

DAĞ

Ah buğday kuşu!
Yaza bir adım kaldı
Uçmak elinde.

KONTRAST

Yazı beklerken
Doluyor sarı başak
İnce boynundan.

Güneş doğarken
Hafifliyor kelebek
Kanatlarından.

Aşk ararken
Beyaz dutlar kızarı
Karnlarından.

ÖTÜMSÜZ

Azlığın hazzı –
Düşmezden önce kiraz
Beyaz mermere.

Haiku yazsak –
Damıtsa damla damla
Habis benliği.

ERFAHRUNG

Bahar güneşi –
Çaya bekliyor
Pancar kokan sahili.

ERLEBNIS

Yağmurlar gelir
Yağmurlar gider –
Sarıdır en sevdiği.

ARI

Düşündü durdu
Genzi yakan çiçeğin
Sarı adını.

BAŞO'NUN MEZARI

Haiku söyler
Eğilmiş muz yaprağı
Sırtında yağmur.

YA RÜZİGÂR

Seherde inler sarhoş
Bülbülü yalnız
Güller mi dinler?

Seherde inler yalnız
Bülbülü sarhoş
Güller mi dinler?

KEŞ

Tarlakuşu aç –
Bugün de geçti aynı
Bakarkeş bulut.

Hayalkeş dişi –
Düşerken mevsim taş
Kanyor pembe.

Buz tutmuş güller –
Kesiyor ağlatarak
Düşünkeş ipi.

ACI SU

Nisan yalancı –
Eritir muhabbeti
Buzultaşları.

Mayıs bir ağrı –
Üç değneğe bir fidan
Sabaha karşı.

さくら

Haziran geldi –
Ve gitti arzusunu
güle söyledi.

YUSYUMUŞAK

İki oklukirpi –
Çalının emdiği
Temmuz güneşi.

70'LERDEN GÜNÜMÜZE AKAN DİZELER

Hasan EFE

Sevda Kesigi'ndeki şiirler, günümüze dosyalardan mı, yoksa bavul ya da sandıktan mı ulaştı? Bilmiyorum, ama 70'lerin acı ve kavgalarını; hüznün ve mahpusluğunu yeniden yaşıyorum dizeler arasında. Bırakın yaşamayı insanın insana, kardeşin kardeşe düşman olduğu yıllar canlanıyor usumda.

Olaylar, yokluklar ve egemenlerin acımasızlığı!

Art arda yığıla yığıla çoğalan çoğaldıkça derinleşip sorunlar.

“*bu dağ
ne zaman seslerimizi toplasa
yine de bir toprak tada kalır
bir selâmın
ve bütün çileli günlerin tenhâlığı
salgın bir nöbet gibi yankılanır
...*”

Dizeler akarken bireyin / şiirin öznesinin kendisiyle hesaplaşmaları, tutsaklığın verdiği hüznün, direnme gücü ve arkadaşlardan gelen mektuplarla yeni baştan kurgulanıyor insanın iç dünyası.

“*gecenin karanlığından
böğürüme yerleşmiş yabancılıktan
zamanını dolduran
bakımsız ve sessiz duran fotoğrafları sildim*

böylece

*bütün hain akşamların
bir demlik ölümlerin
ve bıkkınlığın katası
yani hüznün gibi sözcüklerin acısı
saldırgan bir tutkunun
ilk notası olarak
güz
ve duman
sonra da toprak
artık döşendi içime
...*”

Ölümler, katliamlar, direnişler, grevler, açlıklar ve acılar boşuna mıymış? diye sormadan edemiyor insan!

Niye boşuna olsun ki! Umudu, yaşama gücünü keskinleştiriyor. Bunu yoksullukla mücadelenin içinden çıkarak sınıyor. Günümüzde bu kararlığı sürdüren ve sayıları az gibi görünse de yepyeni bir insan yaratmanın da bir bedeli olmalı, diye de düşünmeden edemiyorum. İşte o yılların; 70'li, 80'li ve sonraki yılların mapushane acıları farklı bir insan yaratmadan öte, dünden bugüne, bugünden yarına güzelleri oluşturuyor köhne ve loş duvarlarıyla insan direncinde.

Sevda Kesigi, Halit Özboyacı'nın ilk şiir kitabı. Onu şiirlerini Yansıma, Yeni Sanat, Yeni Gerçek, Yordam, Soyut, vd. dergilerde ayrıca Ege Ekspres ve Demokrat İzmir'de okuduk.

Dirençli, kararlı ve ufka yürüyen bir insanın harcının karılmasını dizeler arasında hissettik.

Dönemin oluşturduğu siyah ve beyazlığı, aşkla acılı yaşamı, ayrıca ölümlerle dirim arasındaki mücadeleyi yeniden yapılandırıyoruz zihninizde.

Nevzat KONŞER

KUŞLARIN GÖÇ ETTİĞİ HAYALLER

-İyi annelere ve tüm kuşlara-

Hüzünden
bir kuş kanadı kırılır uzakta
anlattığı kadarıyla tüyün

hattatın eline güldür o tüy
alıcı kuşlardan bir harftir düşündüğü

oysa bütün şeylerin üzeri örtük
ve kaybolmanın derindedir
bir akşamı sessizce getirenler

kuzgundur umarsızca cankarası
ağlayış da nöbettir usun kendince tuttuğu
yutkunduğu bir ağıttır eski pencerelerde

oysa sen/ hüznü sırcadan bir cemre gibi
kalbine düşüren minik karanfil
hissin söylediği cevhere eğil/ beni sev!

sonra yüzün gündoğusu ve çiçeği akşamın
bir arzuyla çevrelenmiş konuşkan bahçelerde
-bulutları saymazsam ruhum mavi atlas-

hüzünden bir kuş kanadı
gibi kırılırsın uzakta
çocukluk nasıl delice bir rüzgârdır
beklesen yüzün delinir, yürüsen yırtılır ruhun
-annem gözlerimi okşasın diye düşlersin ama yok-
bir kuytu gibi şekilsizdir odalar, zaman dar
sonsuzluk nasıl da sonsuzdur tümcelerde

belki de anneler
kuşların göç ettiği hayallerde can bulur sadece!

Dün ile bugün arasındaki temel çelişkilerin özü değişmese bile dünle bugünün direnen bireylerindeki isyan biçiminin farklılaştığını görüyorsunuz örüntüsel akışın içinde.

Bugünlerde Özboyacı'yı İzmir'deki sanat ortamında özellikle şiir etkinliklerinde görüyoruz. O, bu kitabını torunu Belit'e armağan etmiş. Belki yeni bir şairin yolu açılın istemiş de olabilir.

Kitaptaki bölümler; Hayata Dair Şiirler, Arkadaş Mektuplarından Alıntılar, Mapushane Notları. Çoğu şiir ardilli olmasına rağmen tek tek uzun şiirler de var *Sevda Kesigi*'nde.

* Özboyacı Halit, *Sevda Kesigi*, Atadost Yayınları, İzmir, 2019

Karşıyaka, Mayıs 2019

BİR GÜNAHIN ANATOMİSİ

Günahımı biliyor annem

- Tevekkül ile bekliyor pişmanlığımı -

Susmam azabımdandır

Kendi ağacıma kıymam kadar

Çocuğunun işlediği suçu bilip

Kabul etmeyişinin gülümseyişinde asıyor annem beni

Günahımdan yanmış benliğimi

Yağmurda ıslansın diye ipe

ve gök küskün, akıtmaz

azabına yanan bedene su

Kalan ömür cebinde bir münzevinin

tespihinde bir dervişin

Küçük bir çocuğun parmaklarında sürüyor

Annem biliyor günahımı

Susmam durdukça

Kanıyor içten

Gözlerine bakamıyorum

Baksam, kırk bin şeyh aynı anda ölür

Dört bir kitabın ortak en büyük günahı okunur

Bakmasam, öldü diye gömülen

gömüldüğüne sevinen

çıtını çıkarmadan gömüldüğü çukurda

hınzırca gülümseyerek bekleyen

ölmeyen yaşayan bir beden

Biliyor annem günahımı

Avucunu her açtığında

Gıyabımda dua ediyor yerime

- bağışlansın ve aklansın -

“Tanrım; günahımı sıyırıp atmaya geldim

İşte ten, işte tin

Biri günahım, diğeri sebebim”

Annem günahımı işlemeden, işleyeceğimi biliyor

Kuşun yumurtasını kırıp, çıktıktan sonra

Ağacından, dalından, yuvasından

Atılmasını doğal karşılıyor

Gözlerimin içine bakıp, günahımı anarak

Annem, her yağmur yağdığında günahımı biliyor

Kızıyor, susuyor, dudakları kırırdarken

Günahım ikimizin gözleri arasında tekrarlanıyor

Gülümsüyor Mona Lisa'nın Anadolu tavrıyla

Acı ve ağlamaklı gözbebeği duvara doğru

Örüldüğüm yerdir

Duvar, benim için yandığında

Dışarı dumanım çıkmasını diye

Gömüldüğüm yerdir

MOĞOL

şeytan bizi görmesin, saklan

ısrarımdan asılıyor gül kurusu dudaklar

bıktım sakal bırakmaktan

yüzümü iğreti boyalara basıp

edep yerlerimi sarmalamaktan yapraklara

böyle yaşamak istemezdim başlamaklı şiirlere

ama paslı bir tornavidayla

benim zıvanamı kanırtıp durdular

yani yalaktan su içen bir atın sonsuz

köpüklü sağrısı gibi güürldüyor

yerçekimini horlayan çekip gitme isteğim

inmiyor duvarlardan

bir klişe olarak yalnızlık tasvirleri

düşüyor ama düşüyor denizlikten

sesinin ittiği begonya saksıları

gözlerimin önünden geçiyor

gözlerimi bir ırmağa saplama geçen ömür

yanardım yanardım da buna ben

tulumbacılar ocağını hayrete boğarcasına

apartman boşluklarına soğan kokuları üşüşür

kadın terlikleriyle dolaşırdı pürtelaş adamlar

sakın şaşalama

ben ki içimin sıkıntısını sana

boncuklu kuş diye yutturmuşum

ben ki bu dünyada

koşuş nöbetinde bir acemi

tertiplerimin üstünü örtüp durmuşum

yılmaktan vakit buldukça

müflis bir müteahhit belki

anasını ağlatırdım bu şehirlerin

bu yüzden annesine katarsis diye tutturan

bir çocuk berkitir içimin pazaryerlerini

bir göçebenin gözlerine doğan sabah

aklımın delişmen açmazına dayandı

bugün ne bulsam inanacak

ne yapsam da gelse güz geri

ne yapsak da bir devrimi

cenin uykularında pamuk uyandırsak

avucumda canerikleri

Annem günahımı biliyor

Her şeye rağmen bakar bana ömrünce

Şimdi annem bana bir baksa

Belki de bakmıştır

Annem çok iyi biliyor günahımı

Şiir yazıyorum, daha ne olsun

1 Temmuz '18

Ozan ÖZTEPE

MEMLEKETİMDEN İSYAN
MANZARALARI - LVIII

ARİF DEMİREL'E ZEYL

kış girdi bahçene
kızılçık küstü
ceviz küstü
incir küstü
kökünden kurudu körpe kavak beli yere erdi
tüfeğinin kuşları boşaldığında
bir ân oldu karardı toprak
gecenin ardına düştü tomurcuk
almadı içine bahar

yumak oldu tüm çocukları köyün
peşi sıra çömeldiler bahçe duvarına
rüzgârla kabaran yaprakları
seyrettiler
tüfeğinin kuşları boşaldığında
gün irkildi ansızın
güneşe durdu Rukiye
yüzü ışığa aktı
seyreldi ilmik ilmik telaşe gölgesi

bir anda havalandı üveyikleri göğün
alev döküldü kanatlarından
kara çaldı uzun gün
tüfeğinin kuşları boşaldığında
eve erdi yaranın izi
babanın odasında hançer sesi
annen karanlıkla kuşanık
hepi topu yirmidört yaşın
ekmeği
zeytini
helvası
her şeyi hazır avludaki masanın

Fahrettin KOYUNCU

Bir ırmak gider ufkun oraya doğru sessizce
Yalın ayak çocuklar gider zamanın önünden

Kış gider bahar gelir uzar servi boyları epey
Mezar taşlarındaki yazılar eskir güzel günlerde

Bir soluğum daha ciğerimde kalır tek başına
Taşına toprağına kurban olduğum derim de

Bir bakmışsın beş yüz yıl geçmiş de dilsizsin
Çöz ipleri sal suları kemiği yok dilin söyleyin

Gören de gazel sanır bu şiiri oysa yine Lazarat
Bu şiire de girdi ne deseniz boş ben de mutluyum.

Özgür BOZ

BOŞ ARSALAR

Boş arsalarım vardı çocukların top kovaladığı
Toprağına çiviler sapladığı, yağmur yağardı üzerlerine
Boş arsalarım vardı yüreğimin tahtaboşunda
İmarsız ve ifratsız ve ada parsel bir köşeye çekilmiş
Top kaçarsa diye kale arkalarında beklerdim erinmeden
Yeter ki çocuklar yüreğimin tahtaboşunda,
hıdırellez ateşleri yakımlar diye ellerinde daladikenler
ve fakat....

Onlar geldiler günün birinde ve kara çimentoyla harç
yaptılar gözyaşlarını o çocukların
Ve dikip gittiler acının ve kederin toplu konutlarını
Yüreğime battı bakışlarındaki dikenli teller
Kanadı, acıdı içimdeki rüzgâr

Onlar geldiler ve yatıya kaldı onlarla birlikte gelen
tüm kötülükler
Yüreğimin duvarında kararan bir eski zaman resmidir o
güzel günler

Hayat neydi onlar gelmeden önce ?

Boş arsalarım vardı tahtaboşunda yüreğimin, kenarından
zamansız otobüslerin geçtiği ve yarım kalan her şeyi
bütünleyen o sakin öğlen uykularına yattığım boş arsalarım
vardı ... Ne zaman ağlasam kalkardı son vapuru mavi
bulutsuz göklerin , koşarak kim yakalamış geçip giden
zamanları ...

Onlar geldiler ve onlarla birlikte geldi tüm kötülükler, boş
arsalarım vardı yüreğimde onlar gelmeden önce, itinayla ve
nezaketle süslediğim boş arsalarım vardı... hepsi de
kötülüğün rantına kurban gittiler...

Yahya OĞUZ

EY DEHR, ATEŞİME BAK

Oysa yılların unutacağı bir masaldı
Yine de gökten üç sanrı düşmüş
Biri sarı, biri sarı, biri... belki siyah
Uslanmış bir kulaktım, boynumu büktüm
İncecik kanım sonra bulanmış sanat
Ey Dehr, üşenmeden ateşime bak

Yoktan biçtiğin bir hüzün mikrobu
Çoğullukta ne doyumsuz bir canavar
Sümkürmek için fillerimi yokladım
Pazum; kör, dilsiz, çolak bir silah
Şu meret bütün çocuklara bulaşacak
Ey Dehr, üşenmeden ateşime bak

Fillerin gözleri ne güzel dururdu kim bilir
Acısız büyüye, acısız ölse billur çocuklar
Ne edalı olurduk hüznün hududu olsa
Elde bu başıbozuk şey, bu hissiz kapsam
Bir şeyler yanıyor ve daha da yanacaksa
Ey Dehr, başından savma, ateşime bak

ATEŞBÖCEKLERİNE DAİRDİR

uçuk kaçık gecelerde
hep ateşböceklerini izliyorum
kapatarak sırandan geçtiğim gözlerimle
politik bir geçmişi olmayan
politik bir geleceği olmayan
ateşböceklerini
“bilgi”yi ve “eylem”i ve “iktidâr”ı
hangi ihtiyaçların doğurduğunu
düşünüyorum
gerikalmışlığı, modernliği, karakteri ve
karaktersizliği, insâfi
hayvanlar dünyasında hiç de gerek duyulmayan
“insâf”ı.
“güçlü”nün ne menem bir şey olduğunu, “güc”ün ne
menem...
birbirinin çağdaşı bir fil, bir arslan, bir hipopotam,
bir zürâfa
ve bir atsineğinin nasıl da bir arada yaşayabildiğini
ve “güc”ün çokpencereliliğini, anlamının kadraj
değişikliklerinde
bambaşka bir anlama nasıl da yuvarlandığını ya da
yürüyüp gittiğini,
gidebildiğini: muktedir oluşunu ya da
iktidârsızlaşmasını.

iktidârı, otoriteyi, itâati düşünüyorum.

bir Yeyl Üniversitesi profesörünü, *Stanli Milgram*'ı...
Anri Vernöy'ü, 1979 yılını, *İkarus'un İ'sini*... *Kenedi*
suikastını,
11 Eylül'ü, Filistin'deki, İstanbul'daki, Barselona'daki
intihâr komandolarını, açlık grevlerini, grevcilerini, şeflerini;
Siyâsi Şûbe'yi, gizli servisi, Susurluk'u, *İyv Montan*'ı...

Lanzman'ı, *Şoa*'yı, *Sobobor*'u, *Kübrik*'i ve “*Otomatik*
Portakal”ı...

daha bir çok şeyi düşünüyorum
gündüzün murisi bir başka gündüzün vârisi
işbu gecenin bir yarısı

sonra, başımı avuçlarımın arasına alıp
“ateşböcekleri ve küsküsçiçekleri
ile anlatanları olmasaydı
diyorum,

“nasıl çekilirdi ki bu dünyâ?!”

2002

şiihâne

* “*İkarus'un İ'si*”: *Anri Vernöy*'ün (*Henri Verneuil*) 1979
yılında çektiği baş rolünü *İyv Montan*'ın (*Yves Montand*)
oynadığı “*I comme Icare*” isimli filmi.
** Yeyl (Yale) Üniversitesi profesörlerinden *Stanli Milgram*
(*Stanley Milgram*). *Vernöy*'ün filminde *Milgram*'ın “Otoriteye

SÜKÛT KAÇKINI

Gül...
Sırtlan...
Kaos...
Atıyor benzi, kesik kesik gece
Mane tekel faresi
Primus inter pares
Üç bin kondom!
Tıkanyor nefesi
Yoktan varolan bir hiç
Kıvrım başlı ışık
Fildişinden bir gülüş
Sis çıkmazı Tanrı gözü
Ütopya durgunluk
Mürver masası hüznün artıkları
Zahire baldıran giydirdin
Kurudu nehrin dört eliyle kucakladığı mevsim
İllüzyon yorgan döşek
Düştü gök!
Ağladı toprak!
Sazla örtülü gün
Kar yanan dağları nasıl karartırsın?
Yıllarca beslendin kinle
Bir deri bir kemik beyaz
Kafa kâğıdı katırlanan irade
Un serer siyaha...

Bühtan...
Güç...
Böcek...
Afyon koltuğunda sükût kaçkını.

İtâaat" ("Obedience to Authority", Ed. Harper Torchbooks)
çalışmasından yararlanılmış. *Milgram*'ın araştırma
konularından birisi "bireyin otoriteye itâati, bu itâatin kırılma
noktası, hiyerarşik ilişkinin o ilişkinin gerçekleştirme gücü olan
ast'a verdiği konfor ve sorumluluktan azâde olma duygusu
vb.”...

*** *Klôd Lanzman* (*Claude Lanzmann*), 1925, Fransız filozof,
gazeteci, yönetmen. 1952'den itibaren *Sartr'ın* (*Sartre*) çıkarttığı
Modern Zamanlar (*Les Temps Modernes*) dergisine suç
ortaklığı. dört belgesel çekiyor: a) *Neden İsrail* (*Pourquoi*
Israel) - 1972, b) “*Şoa*” (*Shoah*) - 1985, c) *Tzâl* (*Tsahal*) - 1994,
d) *Sobibor* - 2001. Temel sorunsalının "herhangi bir bireyin
nasıl, bir saldırgan'a dönüştüğünü ve saldırgan kalmaya devam
ettiğini" kavramak olduğunu kendisiyle yapılan bir söyleşide
ifâde etti.

“*Şoa*” on senelik bir araştırmasının ürünü ve Avrupa
yâhûdilerinin Nazilerce soykırımı üzerine...

**** *Stanli Kübrik* (*Stanley Kubrick*), 1928 doğumlu Amerikalı
yönetmen. “*Otomatik Portakal*” (“*The Clockwork Orange*”)’ı
1971’de çekti.

HOKKADAKİ TELVE, FİNCANDAKİ MÜREKKEP

Alper CAN

Kahvenin hikâyesini bilirsiniz; keçi çobanının keyif veren otu fark etmesiyle başlar, bu otun Arabistan üzerinden İstanbul'a ulaşması ile yeni bir safhaya girer, Viyana ve Paris'e yol alması ile de sürer. Yıllar içinde öyle sevilen bir içecek olur ki, kahve içilen mekânlar yeni bir iş kolu haline gelir. Kahvehaneler çeşitli dönemlerde meyhanelerin alternatifi, bazen de can simidi olur. Meyhane namında bir mekânın genel kabul görmeyeceği bölgelerde, örneğin 1940 ve 50'lerin İç Anadolu'sunda, içkili ve çalgılı eğlenceler kahvehane adıyla açılmış yerlerde sürdürülür (örnekler için Refik Halit ve Sabahattin Ali'nin öykülerine bakılabilir).

Adnan Adıvar "Kahve ve Okuma" adlı yazısında "kahvenin hiç şüphesiz her memlekette okuma yazma ile bir alakası vardır" dedikten sonra Avrupa'da pek itibarlı yerler olan eski kahvehanelerden örnekler verir. Gerçekten de oralarda kahvehaneler bir tür bellek müzeleri sayılırlar. Saraylarda yazılan resmi tarihlerin yanında sokakta yazılan sosyal tarihlerin önemli oyuncularının yolları hep kahvehanelerde kesilir. Paris denince akla Versailles Sarayı ya da Sorbonne Üniversitesi kadar Café des deux Magot ya da Café Dôme da gelir. Öyle ya, Rousseau sıkılıp da evinden çıktığında kavak altında yudumlamıyordu ya kahvesini? Berlin denince meşhur ve yıkık duvarından daha çok Café des Westens, Café Kranzler gelir. Mann, Hesse ve Rilke ülke geleceğine dair ateşli fikirlerini köprü altında tartışmıyordu ya arkadaşlarıyla. Viyana kuşatmasını biliriz ama Mozart Kafe'yi de biliriz. Roma'da Café Aragno, Londra'da Café Royal bilinmezse duvarda gedik kalır. Kestirmesi, bugün fikirlerini hâlâ önemli bulup tartıştığımız aydınlar açısından kahvehaneler bedensel dinlenme ve zihinsel dirileşme için vazgeçilmez mekânlardı. Fikirler yaşarken o fikirlerin ilk dillendirildiği yerlere el sürmek katien düşünülmez.

Böylesi mekânların bizdeki öncüsü Beyoğlu'ndaki Lebon Pastanesi'dir. Namık Kemal ve Şinasi'nin bu pastanede Paris günlerini yâd ettikleri bilinir. Kahvehane denince ise 1940 kuşağı ağabeylerimizden dinlediğimiz Beyazıt'taki Küllük Kahvesi akla ilk gelendir. Küllük de ne kül tutmuş ama: Yahya Kemal, Necip Fazıl, Ahmet Hamdi Tanpınar, Faruk Nafiz Çamlıbel, Neyzen Tevfik, Reşat Nuri, Rıfat Ilgaz, Asaf Halet Çelebi, say say bitmiyor, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Peyami Safa, Nurullah Ataç ve bir iki kereliğine Orhan Veli. Anlaşılan dönemin öğrenci ve genç yazarları, düşün ve sanat insanları burayı bir yayın kurulu odası ya da sanat atölyesi gibi kullanmışlar. İş sadece lafta kalmamış, bir dönem *Küllük* adlı bir dergi bile çıkmış. Böyle bir başka kahve de Sirkeci'den Çağaloğlu'na çıkarken var, Meserret Kahvesi. Buranın müdavimleri arasında da Yaşar Kemal, Orhan Kemal, Sait Faik, Edip Cansever, Salah Birsal gibi isimler var. Ahmet Haşim Frankfurt izlenimlerini anlatırken Goethe'nin yaşadığı eve yaptığı ziyareti de anlatır. Üstadın kullandığı çalışma masasındaki birkaç damla mürekkep izine ziyaretçilerin büyük heyecan duyarak baktıklarını belirtir ve o izleri gökteki yıldızlara benzetir. Bu kadar çok büyük yazarın gelip geçtiği ve belki de eskizlerinden izler bıraktıkları bir mekân tabii ki Türk düşün dünyası için önemlidir ve korunmalıdır (Alacağım cevaptan korkarak bu mekânların günümüze ulaşım ulaştımadıklarını sormayacağım).

Ruhaniyetli kent; ya da yeşil kozanın içindeki tırtıl: Bursa. Tırtıl kozayı yırtıp dışarı çıkmadan önce kaynar suda kaynatılır, ördüğü ipek kılıfa zarar vermesin diye. Bursa da öyle.

Yüzyıllardır kapandığı kozasından dışarı çıkacak ama bir türlü olmuyor. Gelip geçenler onu hep bu yüzüyle, yeşilliği ve sakinliği ile hatırlamışlar, öyle yazmışlar seyahat defterlerine. Mayıs'ta kaplıca mevsimi başlar, yıkanılır, yazın serin dağ sularından içilir, güzde lodos ile sersemelenir, kışın yüce dağındaki beyaz örtüye huşu ile bakılır. Lakin, birey hangi ön belirlenimlerle, doğuştan hangi prangalarla doğar ya da şiirde ses etkisi ne ölçüde önemsenmelidir ya da dağ eteğinde bu kentin insanlara giydirdiği ruh hali nedir, bunlar pek konuşulmaz. Kahvehaneleri azdır da ondan.

Biz Bursa'ya Bursa'nın içinden bakıyoruz da, bize bir şeyler ifade ediyor. Oysa dışarıdan bakan için Bursa ezelden beri 'taşra'dır. Necmi Gürsakal hocamız ne güzel yakalamış bu bakışı:

Bakın 1934 yılında yayınlanan 7 Gün dergilerinden birinde çıkan bir yazıda, Bursa'daki bir bar nasıl anlatılıyor: "Sandalyeler elimizde, salonun ortasına çıktık ve kalabalık arasında, kadınlara dört metre mesafede boş bir sığınak araştırmaya başladık. Nihayet bulabildiğimiz bir köşeye oturup rahatça nefes alabildikten sonra başka bir dünyaya düşmüş gibi etrafımıza bakmaya başladık... Oradan uzaklaşırken içimde sarı ırk mensuplarının gizli esrar çektikleri dar, loş ve rutubetli bodrumlardan çıkmış bir insan kasveti var. Fakat yemyeşil Bursa'nın cennet gibi köşelerinde dolaşacağımı hatırlamak, bu derin kasveti gidermeye yetiyor". Neyse ki yazar, yemyeşil Bursa'nın cennet gibi köşelerinde dolaşacağını hatırlıyor ve bu da derin bir kasveti gidermeye yetiyor. Bursa yemyeşildir. Cennet gibi köşeleri vardır ama işin içine insan girince "sarı ırk mensupları" bile akla geliverir. Örneğin Bursa'nın Pera'sı yoktur. Güzel kumaşları vardır, ucuzdur, kaplıcaları şifalıdır ama hepsi o kadar. Birilerinin "Bir iki hafta güzel ama sonra sıkılıyor insan" nitelemesinden şehir bir türlü kurtulamaz.

(Benim Bursalarım, s. 8-10)

Peki hiç mi yoktur kahvehanelerimiz? Yeşil'deki Setüstü kahvesi, Mahfel ve bir de Luka Palas. Bursa'ya gelip de Yeşil'e uğranmadan olmaz, Bursa'da yaşayıp da mecburiyet turlarını Yeşil'de bir çay ya da kahve keyfi ile sonlandırmamak da olmaz. Mahfel ise içinden dere geçen kahvedir. Bir yanda köprüden geçti gelin deyip ahali temaşa edilir, diğer yanda tabiatın ve dağın uyandırdığı uhreviyata dalınır. Atamızın özel olarak ziyaret ettiği, tarihi günlerin kutlandığı, Bursa için adeta bir nirengi noktasıdır Mahfel. Luka Palas ise tam bir gizemli bir kahvehane. Bileni, hatırlayanı pek az kaldı. Yerini bilmiyordum, sorup öğrendim. Postaneden Heykel yönüne gelirken az ileride imiş, Ulucami'nin çaprazı gibi. Adına bakılırsa işletmecisi bir gayrimüslim vatandaşımız olmalı. Kim bilir belki de orada Molière'in yeni çevrilen piyesleri ile Çalığışu'nun maceraları konuşuluyordu.

Sakin koza Bursa'nın sükunetini çözümlenmek isteyen kulunuz olarak ben, yıllar ya da yüzyıllar öncesinden bugüne kalmış bir çitirtti, bir ses, bir satır bulma çabasındayım. Sıkça dile getirildiği gibi Bursa öte dünyaya en kolay geçiş kapısı mıdır yoksa bu yeşil kozanın tırtıllarının dünya ile hesaplaşmaları olmuş mudur, oturdukları yerde dikilip işaret parmaklarını sallayarak iddialı laflar etmişler midir? Bursalı âdemoğulları kentin sırtını verdiği dağ ve içinde eriyip gittiği yeşil dokudan başka anılacak bir şey bırakmış mıdır, bunun peşindeyim.

Şimdiye kadar pek az şey bulabildim. Çünkü azdır Bursa'nın kahvehaneleri. O kahvehaneler ki duvarlarına sadece *Kur'an* sesi değil, konuşulan tartışılanların, yaşananların da sindiği yoğun mekânlardır. Duvarlarına göçmüş büyüklerin fotoğraflarının, tarihi olayları hatırlatan büyük boy resimlerin asıldığı insanlık müzeleridir. Yakın geçmiş ile yaşayan bugündür oralar. Kıydık oralara. Kaç tane tarihi kahve kaldı

OT MANİLERİNDEN

Çok boş şeyleri saydım
Çok gecikerek aydım
Kâş ki doğdum doğalı
Ot peşinde koşsaydım

Asfaltta ot biter mi
Metruk hane tüter mi
Bin hünerli ölümsün
Sana gücüm yeter mi

Boşa sorma yok cevap
Her şey serapa serap
Dön bak Püskülotuna
Anlam otlarda ahabap

Tarhanam fokur fokur
Saz getirsem kim dokur
Her şey kökten değişmiş
Yazsam bunu kim okur

bugün Bursa'mızda? Elimizde son kalan Mahfel habire sahip değiştirerek kebapçıya dönüşeceği günü bekliyor.

O kahvehaneler ki kenti solumak isteyen duyarlı gönüllerin, mürekkebinin doldurmak isteyen genç kalemşörlerin, bestesine mahalle dumanı katmak isteyen udilerin uğramadan edemediği mekânlardır. Oralar, oradan aldıkları nektarı sanatsal bir ürüne çeviren, yarattıkları ile kentlileri hislendiren, yani kenti hissettirenlerin meclisleridir.

Bir Bursa sevdalısı olan Fazıl Yenisey 1950'lerde şair ve yazar dostlarından Bursa hakkında kalem oynatmalarını ister, çıkan ürünleri bir kitapta toplamak istediğini belirtir. Böyle bir kitap *Edebiyatımızda Bursa* adıyla çıkar ama Fazıl Bey hayal kırıklığı içindedir. İstanbul üzerine sayfalar dolusu yazan büyük şairlerin Bursa için kalem oynatmadıklarını, ricasını geri çevirdiklerini kırılgan bir üslupla yazar. Aradan 60 yılı aşkın bir süre geçti, Fazıl Bey'in hayal kırıklığı güncellenerek sürüyor.

Bir kenti mamur edebilir, göze hoş kılabilirsiniz. Lakin kâfi değildir, kenti etinde hissedecek, gözü gibi koruyacak fertler lazımdır. Bu da kenti hissetmekle olur ancak. Kenti öven bir eser, bir şehrengiz konusunda Tanpınar aşılamadı. Çünkü onun gibi büyük yazarların devam ettiği bir kahvehane olmadı. Büyüğünden geçtik küçük yazarların buluşabileceği bir mekân da olmadı henüz. Şehir dışından konaklamak üzere gelip Bursa'yı satırlarına dahil edecek yazarlar için bir misafirhanenin yıllarca hayali kuruldu, nihayet Nilüfer Belediyesi bu işi kotardı. Yakın geçmişte bir Ressamlar Sokağı'mız vardı ama ona da yaşam hakkı tanınmadı. Son dönemde yerel yöneticilerimiz dünyaya tek gözlerini kapatarak baktıkları için kültür ve sanatı ney sesi duymadan yapılmayan faaliyetler olarak görüyor, dernek yeri tahsisi, organizasyon komitesi seçimi, davetli seçimi gibi v.b. konularda hep tek taraflı davranıyor ve sonra da "bakın Bursa'da sanat da var kültür de" türünden kafa ütölemeler yapıyorlar.

Göze kulağa hitap edecek, bize kenti hissettirecek muhteremler olmaz ise, onların toplamış kaynaşacakları hayat merkezleri olmaz ise gezginler Bursa'nın dağını ve yeşilini anlatacak, biz içindekiler ise kozalarımızı örüp ömürlerimizi tamamlayacağız. Kahvenin harekete geçirdiği sinir sistemimiz yöneticilerimizde de aynı etkiyi yapıncaya kadar.

Halim ÇİFTÇİ

Eleni koştu, tırmanıp çardağa çıktı. Otlar, ağaçlar, kuşlar, bulutlar, gökyüzü koyu bir yaz yaşıyordu. Renkler en koyu yeşili, maviyi bulmuştu. Bitkiler olgunlaşıp sarıya ulaşacaklardı. Bu yükseklikten kasaba, deniz, tepeler bir başka gelmişti gözüne. İlk kez görüyormuş gibi baktı etrafına. Bulutsuz gökyüzünün altındaki denizin lacivert elbisesinde beyaz papatyalar gibi açıyordu köpüklü incecik dalgalar. Kasabanın kızıl damlı çatıları ateş topu gibi büyüyen güneşin ışığını yansıtıyordu. Çivit mavisıyla kireç beyazına bürünmüş evlerin duvarları fisıldanıyordu birbirleriyle.

*

Kıştan sakladıkları düşler, renkler bir anda ortaya serilivermişti. Az ilerideki mürver ağacında, sarı çizgili büyük ağzlarını açmış aç kuş yavruları, annelerini bekliyordu. Çimenlerin üzerindeki çiğ tanecikleri, birer kora dönüşüvermişti. Denizin göğsünde meltem oynaşmaya başlamıştı. Sabah güneşinin ısıtmaya başladığı mavi tenini serinletirken, baştan çıkarmaya çalışıyordu beyaz köpüklü dalgaları. Hacıkara'nın, bastırılmaktan boğulmuş benliği ayaklanmıştı. Yüzü, gözleri, ağzı çocuksu bir içtenlikle bekliyordu. Ansızın, gece bastıran bir yağmurdu teri. Arzularsa ten, buluyordu arzulayan teni. Geçilmesi gereken Araf'tı, geçince cennet. Birkaç adımcık onları yalnızlık katından, çoğulluğun katına götürecekti. Baş dönmesiyle harika atlasa düşüveriyordu bedenler. Zırhlanan sırları, duyguları gemleyen, gizleyen yürekler ortadan bölünüp yarılıyordu. Sır kendi sırrına, duygu kendi duygusuna, utanç kendi utancına yeniliyor, başka yengiyeye dönüşüyordu her şey. Sonra birden ufuk çizgisinin çöktüğünü, gökyüzünün yıkıldığını gördüler. Erguvan ağacının dalları arasından sızan güneş, vücutlarında incecik gölgeler bırakıyordu. Zaman, kendi içinde durmuştu. Telkari bir nakkaşın ördüğü tenleri aşkla çatlıyor, sonra da telaşla birbirlerini buluyordu. Eğreltiotlarında, çamların dallarında, dağların doruklarında asılı kalıyordu mutluluklarının çığlıkları. Eleni'nin olgunlaşmış bedeni, taze meyveye dönüşmüştü. Güneşin vurduğu göbeğinin çukuru, titreyen bir zeytinin yaprağıydı. Kuşlar korusu, düğün şarkıları söylüyordu. Yaşam şenliği başlamıştı. Tarla fareleri, kahve-beyaz gelinciler, köstebekler arka ayaklarının üzerinde raks ediyordu. Pembe kabuğu içinde birikmiş öz su, yolunu bulmuştu. Vücut, beden olmaktan çıkmış, başka bir şey olmuştu. Su, ışık karışımıydı artık. Çiğdemler, papatyalar, yaban yoncaları, torunlarını büyütüyor, ailelerini genişletiyordu mormenekşelerle birlikte. Rengini deniz suyuyla durulayan bir gemi geçiyordu, kıyıya bakarak. Uzakları getiriyor, yakınları götürüyordu. Yine de her şeyi gören, boşluğun belleği, diliydi orman. Zamanın ruhu, tenin hükümranlığıydı yaşanan. Bedenleri kaybolmuş, arzuya dönüşmüştü. Issızlıkla kardeşi yalnızlık onları terk ediyordu; her şeyleri çoğalarak bir ırmağa dönüşüyordu erguvan ağacının altında

Eleni, dizlerinin üzerinde dua ediyordu. Avuçları da, yüzü de gökyüzüne dönüktü. Duasını bitirince yüksek sesle, "Ben, bir yaşam ekmeğiyim Hacıkara. Bana gelen asla acıkmaz. Bana iman eden hiçbir zaman susamaz..."

Eleni, ağlıyordu.

Osman Serhat ERKEKLİ

DÖRTLÜK

Ramis diyor ki
nar akatçadan geliyor imiş
nar belki tarihe sığar ama dostluk asla
bir de kuş sesleri

Barış ERDOĞAN

UNUTULMUŞ DÜŞ

bu yıldız, şu dolunay; saat gece vururken üçü
bir ihlamur kokusu ovada, eteklerinde her bir şey
uzadıkça uzuyor hikâye, vurulan dilek kapısı
sen hiç boynundan öpülmemişsin, şarkılarda leylaksın
iğdeler, erguvanlar, sardunyalar da öpülmemiş

saat dördü vuruyor, kuzeyde yıldız kümesi
bahar kaçıklığı, yağmur dinginliği, bir sindirilmişlik
sardunyalar yaprak yaprak, dokun bulaşsın eline
kediler tüy tüy, deniz çakıl çakıl, sofalarda bulut
her şiirde bir aydınlık, her cümlede bir dinginlik

yazı geçir, kışı ertele, bekle baharı gelsin
tencerelerde pas kokusu, çevrede duyarsızlık
küs bahara, bana küsme, zaman bir alıcı kuş
sen hiç niyetinden öpülmemişsin vakitsiz
kıyıya çekilmiş erkenci sandalsın

öpmeye geldim, ateşliyim, inancım pençe
sığın çoğul yanıma, dağıl sayıklayan yanıma
bayırlarda çayır kuşu, boy boy serpilip geliştim
ben hiç boynumdan öpülmedim sen gibi
unutulmuş düşüm, düşünle beni, öp beni

Nihan IŞIKER

AŞINMAMIŞ HATIRALAR

daralınca mı gelir dost
yürek daralmadan
gün kararmadan gel
darılmadan
gücenmeden gel

Serdar KOÇAK

KADIKÖYÜNDE BAHAR

konuskan maviliklerde
mevsimlerin aç ı ortayında
sigaranın filtresinde
bir sanatçı bir
düşey dikey bir cisim
gökten yeni düşmüş gibi taze
bu Kadıköyünde bahar alım alım
hudutsuz bir aşkımız var
ama aramızda bir hudut mesafesi
taammüd var bunda bak elinde ağzında
namümkün bir dünya var hayatboyu
tesadüfün kollarıyla çepçevre sarılı
kaderin bize anlayışlı davranmasını
umarak kadiriler gibi kaderi değiştirmeyi
kıyasıya konuşkan maviliklerde

Oresay Özgür DOĞAN

ESERKEN HAYRAN OLDUĞUMUZ RÜZGÂR

Andre Civan'a...

dağından koparılmış
bu sözcüksüz heves
arı ve kızıl ana sütünden kesilen
süslenmiş ilk yalnızlıktır

daha yolun başında gülerken suya
aniden bastıran dip dalgası
boyunduruğunda kararan aynanın

ilk yalnızlıktır bu bırakıldığın
alaylar ve korkular eşiği
ilk yalnızlıktır bu deli didişme
kuyruğunda ateş kuşunun

taşar yüz yüze bakışından
hayat ağacına büyüü acılar ayıran
bilincin hırçın yarası

/gözbebeğinde ışıldıyordu
“ah ware!” öpücöklere boğulan

ilk yalnızlıktır insanın insana bulaşması

Yayın Yönetmeni	: Ramis Dara	Katkı Payı	: 50 TL.
Prodüksiyon	: İhsan Üren, Zühtü Engüdar - Ersin Erdem, Zihni Engüdar ,Yalçın Oğuz.	Posta Çeki ya da Banka hesabı:	Ramis Dara adına açılmış; 6025702 numaralı Posta Çeki hesabı ya da Yapı Kredi Bankası Mudanya şubesi (567) Hesap No: 72092839 IBAN: TR370006701000000072092839
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Halim Çiftçi (Ömerbey Mah. Ş. K. Ahmet. Sok. Fidan Apt. B. Blok. Kat: 2, D: 5- MUDANYA)	Yazıcı. çıkışı	: Selman Kırtasiye, Kâzım Baykal Cad. No: 14, 16040 Osmangazi – BURSA
Yazışma ve posta kargo adresi	: PK 68 16361 Ulucami – BURSA		
E- Posta	: akatalpa@hotmail.com		
Yayın Türü	: Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 – 7685		

Ocak 2000'de Bursa'da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi
Akatalpa (www.akatalpa.org), şiir ve yazarlarının bağışladıkları telifler ve bazı şiir dostlarının katkılarıyla yayımlanmaktadır.